

Food, Fellowship, and Fruition

פרשת משפטים תשפ"ד

EXODUS

PARASHAS MISHPATIM

22 / 25 — 23 / 4

him as a creditor; do not lay interest upon him. ²⁵ If you take your fellow's garment as security, until sunset shall you return it to him. ²⁶ For it alone is his clothing, it is his garment for his skin — in what should he lie down? — so it will be that if he cries out to Me, I shall listen, for I am compassionate.

²⁷ You shall not revile God, and you shall not curse a leader among your people.

²⁸ Do not delay your fullness-offering or your priestly heave-offering; the firstborn of your sons shall you present to Me. ²⁹ So shall you do to your ox, to your flock; for a seven-day period shall it be with its mother, on the eighth day you may present it to Me. ³⁰ People of holiness shall you be to Me; you shall not eat flesh of an animal that was torn in the field; to the dog shall you throw it.

30. וְאֲנֹשֵׁי-קֹדֶשׁ — *People of holiness.* The Torah uses the common case of an animal that was killed in the field to allude to every form of forbidden food. The Torah's introduction to this prohibition puts it in perspective: The consumption of forbidden foods deter a Jew from the attainment of holiness, the goal which God sets for His people. Thus, the mention of holiness is intended to introduce the following clause (Ramban). Sforno comments otherwise. Holiness derives from the observance of the previous commandment that families should devote their firstborn and first crops to God's service. When the nation has an elite corps of scholars and righteous people, they will spread holiness to others as well.

לְקַלֵּב — *To the dog.* It is permitted to dispose of such meat in other ways as well, but the Torah teaches us to show gratitude, just as God does not let any good deed go unrewarded. During the Exodus, the dogs did not howl (11:7); therefore,

4 מקדש ה' - י' ב' צ"ג

הנה מלשונו של רש"י עלולים אנו להבין, כביכול ביקש הקב"ה לתגמל את הכלבים על האופן שבו התנהגו בעת יציאת מצרים... אכן לאמיתו של דבר - ברור שאין זו כוונת הדברים! הכלבים אינם בעלי בחירה, ולא היתה להם כל אפשרות לנהוג אחרת מכפי שנהגו! הקב"ה סגר את פיהם, וגם אילו היו רוצים - לא היו יכולים לחרוץ את לשונם!

משמעות הדברים הינה לכאורה, כי הקב"ה ביקש ללמד אותנו כי אינו מקפח שכר כל בריה! הכלבים - אמנם לא היו ראויים לכל שכר, אולם באמצעות השכר שהעניק הקב"ה בטובו לכלבים הללו - הוא העביר אלינו מסר והעניק לנו הזדמנות ללמוד מוסר, כי אם הכלבים שאינם בעלי בחירה נטלו מידו את שכרם משלם - על אחת כמה וכמה שאנו, שבעלי בחירה אנו, ויש לנו יצר הרע המקשה עלינו את עבודת ה' - ניטול שכר נפלא אם נתגבר כנגדו ונעשה את רצונו יתברך!

ואמנם, כך מוצאים אנו שכתב המלבי"ם כאן: "ואף שבעלי חיים אינם בעלי שכר ועונש, כי פעולתם טבעיית - אמר הקב"ה: 'תן לו שכרו', שמזה ילמד אדם מוסר לדעת דרכי ה', שכל שכן שיש שכר ועונש להאדם שהוא בעל בחירה", עכ"ל.

קלה

שמו

משפטים

בקרתי

הנה ל"ט מדוע חלק הכתוב שכר לכלב עובד מניעתו מחרילת לשונו צעת ויאלח מזרים, הלא ידוע שאין השכר מגיע אלא למי שהוא בעל בחירה וזוהר צדקו הטוב לעשות הנכון והישר, וכמובחר להדיא צדקו"ס (פ"ה מה' תשובה ה"ד). אצל מה דלא נטקו הכלבים הי' חסד ה' לחוד שהחריש אותם, ומדוע מגיעה שום הכרה והענה להם עבור דבר שלא נחרו צו ולא עשו מרלוס.

עוד יש לדקדק, מדוע העמיד הכתוב לימוד זה של אין הקצ"ה מקפח שכר כל צרי, בקרא דאנשי קודש תהיון לי. דלכאורה אין צין שני דיוס הללו שום שייכות, ומדוע נסמכו נחד קרא דמשמע דיש ציהס איזה דמיון ושייכות להדדי.

THE CALL OF THE TORAH

30. וְאֲנֹשֵׁי-קֹדֶשׁ תְּהִיֶינּוּ לִי. From the very beginning, the ideal of holiness had been assigned to the Children of Israel as the supreme goal of their covenant with Hashem: *you shall be to Me a kingdom of ministers and a holy nation* (19:6). This ideal transcends even the practice of justice and love of others. The latter ideal is valid as the ultimate goal for the nations of the world in general, but it does not suffice for the people of Hashem.

Their messianic mission requires an existence that is completely sanctified and raised to a high level of spirituality, scrupulous morality, mental and physical purity, and self discipline throughout every moment. Holiness is not an abstract ideal; it is the sovereign principle that commands the lives of men, women, and children.

Hence, this verse interrupts the series of laws of justice and morality, and in this context it stresses a dietary law prohibiting the consumption of any flesh... that has been torn, called *treifah*.

Actually, the sanctification of our lives is based upon numerous *mitzvos* occupying the major portion of our Torah: the service of Hashem through sacrifice and prayer and the detailed laws relating to spiritual purity, morality and sexual discipline, observance of the Sabbath and festivals, etc. In this large collection of *mitzvos*, the precepts of the dietary laws are an important link in

the total chain. By sanctifying the basic instinct of eating, these laws constitute the first rung of the ladder leading to the ideal of holiness. In a similar manner another group of *mitzvos* serves to sanctify the instinct to procreate. In effect, all of physical life is uplifted to the level of holiness.

To understand the significance of the dietary laws, one might well begin with Rashi, who asserts that abstaining from the abomination of dead and torn beasts is in itself an element of holiness. Our most eminent thinkers tell us that observing the dietary laws consecrates the body, so that it can become the receptacle for the forces of the spirit. Indeed, these laws establish an intimate harmony between the mental and physical forces. The body must attain a level that will enable the ethical and spiritual forces to reach their potential. Only the Creator knows the mysteries of the relations between the body and the soul, and only He can determine the dietary requirements for man's perfection (*Akeidas Yitzchak*, ch. 60; *Sefer HaChinuch*, ch. 79; *Menoras HaMaor* 3:183; *Ohr HaChaim* to Leviticus 11:43).

The dietary laws are blended with a network of related precepts that raise and ennoble the instinct of nutrition by surrounding it in an atmosphere of serene purity. This harmonious framework applies to every ounce that a man drinks, to every morsel he consumes, and to each flower he smells. In everything, man must remember Hashem and say a fervent blessing to Him. Likewise, the Jewish woman attending to her household work encounters at every step a religious commandment, a holy duty, and her thoughts are uplifted and made holy. The Jew is continuously reminded of his duty and of his nobility stemming from his position on the ladder of Creation. Even in the midst of rejoicing, the Jew may not gorge himself at the table or let himself be drawn into degrading drunkenness, for he knows that after the meal he must raise his voice in a song of praise to Hashem. Thus, the ritual laws ennoble the life of the Jew and bring a special fragrance of holiness into his home.

Furthermore, Rambam asserts that the dietary laws teach the Jew to control his instincts. They accustom him to curb greediness and restrain his natural tendencies to seek selfish pleasure. Consequently, he will not make his appetite for food and drink his ultimate aim (Guide to the Perplexed 3:35).

For Israel, violating the dietary laws has always been considered a betrayal of the Covenant. The Hasmoneans preferred to die rather than transgress these laws. Even in our day, a substantial part of Jewry refrains from forbidden foods,

If we wish to understand the duality of spirit and matter, of soul and body, we must understand the subject of food and the function of eating. We note that the Creation includes the function of eating; in fact, life depends on this function. Why is this necessary? Given the axiom that nothing in the world is superfluous, what is the essential nature of the idea of eating?

As we have attempted to understand, soul and body represent opposite polarities, and their natural state is separation. A special energy is required to keep them together, and this energy is provided by food. The function of food is to maintain the bond between body and neshama, to keep the neshama in the body. If a person does not eat, the neshama begins to move out, to distract itself from the body; the person becomes faint. If starvation is prolonged, unconsciousness results; a further degree of separation. And of course, if starvation is prolonged sufficiently, the

There are Torah sources which explain that this sentence of mankind, namely the fact that we sustain ourselves by ingesting other forms of life, is in fact its own correction. When one creature eats another, the first becomes part of the body and the life-energy of the second.

The eaten becomes absorbed into, and therefore part of, the eater. When plants assimilate inorganic matter and incorporate that matter into their substance, the inorganic elements are elevated into the life-forms of the plant world. When animals eat those plants, the plants in turn are elevated to the level of the animal world. And when humans eat animals, the entire chain is brought to the level of the human.

Of course, this process is vulnerable in that the tikkun, or correction, made by the human depends on the spiritual level of the human who brings those elements of the inanimate, the plant and the animal to their completion: when a righteous individual is nourished by food derived from the animal world, that food is elevated immeasurably. When meat is ingested by a person who uses the

ו רבנין גמון

להם קדושה. איסי בן גוריה אומר: נאמר כאן קדושה, ונאמר להלן קדושה, מה להלן אסורין באכילה, אף כאן תהא אסורה באכילה, עכ"ל.

הרי לנו שתלו חז"ל את קירבת בני ישראל אל הבורא בענין זה של האכילה, שאם מקפידים ישראל על קדושת האכילה, הריהם קרובים אל הבורא, ואם לא - ח"ו הם אינם מקושרים אל הבורא.

ללמדנו את גודל השפעת ענין האכילה על האדם, שאם אדם אינו מקפיד על כשרות המאכלים, הוא ממש מנתק את עצמו מהבורא רח"ל.

לכן, ייזהר אדם זהירות גדולה בענין זה, ויבדוק כל מאכל שמכניס בפיו, אם אין בו אפילו סרך איסור.

כה גדול הוא ענין האכילה בקדושה, שהוא הדבר המקשר את האדם אל בוראו. שכן, התנה הבורא את השראת קדושתו עלינו, בהקפדה על אכילה בקדושה, וכל שכן ופשוט שצריכים להדר בענין כשרות המאכלים.

nourishment of that meat to perform mitzvos and benefit the world, that meat has in a deep sense become those mitzvos and that benefit. The food of a person who lives correctly, spiritually, is transmuted into spirituality. There is no higher destiny for any plant or animal than to become part of the life of a spiritually developed person.

The secret of eating as connection manifests in other ways too. It is remarkable, that when people eat together there is a special sense of togetherness. Why is it that a unique awareness of connection between people forms around the seemingly mundane and earthly experience of eating? The depth here is exactly the idea we have been studying - eating is intrinsically a function of connection, and when it is done in company a unique experience of human connection can be generated. In halacha this is reflected in the laws of bentsching - grace after meals: when three or more eat together, a special introduction is added. And when ten or more eat together, the Divine Name is mentioned in the mezuza. The level of connection achieved

is sufficient that the Divine Presence participates, something which takes place when ten gather for prayer - the link is clear.

* * *

The function of eating has two components: nourishment and pleasure. What is their common element? There is a deep relation between the experience of connection and pleasure. When disparate elements connect, bond, achieve unity, a potential for great pleasure is released. The origin of the world is Unity; the manifest world is all multiplicity, differentiation, breakdown into parts. In spiritual terms it is the particulate nature of the world, its lack of unity, which is the source of all pain. When individual parts of the world bond, when there is movement towards oneness, the result is a taste of the ecstasy of the next world. "Hashem Echad - Hashem is One", the deepest declaration of Jewish faith expresses the idea of the Oneness of the Divine. Our task in this world is to bring its parts into the harmony which reveals that supernal Unity. It is no surprise, therefore, that any bonding of separate parts into unity holds such potential for exhilaration.

Food nourishes; it provides the energy for the bond between body and neshama. This bond is life, and life itself is the greatest pleasure imaginable. The blessing we pronounce after experiencing the pleasure of food, "Borei n'fashos", is worded for the life energy we derive from that food, the energy which connects the opposite poles of body and neshama into an integrated whole which can move towards a unity with the Creator.

Many aspects of Jewish life are marked by meals; there are many mitzvos which we celebrate with a se'udat mitzva - a festive meal honoring the mitzva. It is a mistake to think that this is simply a social occasion; nothing in Torah life is superficial. The idea behind this practice is that we celebrate the togetherness with Hashem which we achieve by means of the mitzva, and we do so by partaking of a meal which is itself a reflection of togetherness. The root of the word "mitzva" contains a deep connotation of togetherness - the word "tzavta" means "together" in Aramaic. Mitzvos bring us closer to the Divine; we celebrate in kind.

Shabbos is a time of closeness with Hashem, a time when the higher world becomes tangible, and that is why the celebration of Shabbos is built around its three special meals. The Jewish table, compared to an altar even on weekdays, is further elevated on Shabbos. The day is alive with the feeling of connection between this world and the next, between the dimension of striving and the dimension of reward, and there can be no better way of expressing this connection than by meals dedicated to the sanctity of the day.

לעיני בני ישראל, לעיני בני ישראל היינו, לפי השגת עיני שכלם של בני ישראל, שלפי הזדככותם בן זכו לראות את מראה כבוד ה' כאש אוללת, כי הכל תלוי בצבדות האדם, שפני מה שמקדש עצמו, בן נשפע עליו אור ה' ורוח הקדושה.

ובאשר נשפע על האדם אור ורוח הקדושה, שופעת שפע קדושה זו על כל חפציו ותשמישיו, וגם המקום אשר הוא עומד עליו מקבל קדושה, כי זה כלל גדול, כי לא המקום נותן חשיבות לאדם שנמצא בו, אלא האדם גורם חשיבות למקום ולחפציו, כי הכל תלוי לפי מעשי האדם, וכמו שאמרו חז"ל (עדות פ"ח מ"ז) מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך.

וזו המשך הכתוב להלן, 'זבשר בשרה ערפה לא תאכלו', כי בואכלו מאכלי איסור או אפילו מאכלי היתר לשם תאוה, נחטף השפע מן הקדושה אל כמות הקליפה, וקראו בשר בשרה ערפה, שנערף מעד הקדושה אל החיצוניים.

וזו פירוש הכתוב (תהלים נג ה) מערוך לפני שלמן נגד זוררי, שהכתוב מכוון, שמערוך שלחן בואפן שהיה לפני, היינו שהשפע ילך אל זר הקדושה, והיאך יהיה זאת, 'נגד זוררי', אם תמצא נגד כח היצר צעם האכילה, ותכוין באכילתך לשם שמים לעשות נחת רוח לה'.

וזוהו הענין שאמרו חז"ל (ברכות לה: ב) הנהנה מעולם הזה בלא ברכה כאילו גזל להקצ"ה וכנסת ישראל, שנאמר (משלי כו ד) גזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר

הוא לאיש משחית. היינו כי אם אין האדם אוכל לשם ה', הרי נכללת אכילתו בחלק הרע שבקליפת נוגה ובלש קליפות הטמאות כמבואר, נמצא שגזל את הקצ"ה וכנסת ישראל, כי גזל השפע ששייך לזר הקדושה שיושפע לזר הקליפה, וזוהו אין פשע, כי חושב, הרי לא אכלתי מאכלות אסורות כי אם מאכלי היתר ולא פעלתי און, אבל צאמת חצר הוא לאיש משחית, המשחית נפשו באכילת מאכלי איסור ח"ו, כי גם הוא ממשיך שפע לזר הקליפה כמוהו.

על בן זרעית רריך האדם לעיין צעיון גדול על כל מאכליו, שלא יהיה בהם חשש איסור, אף נדודו כל דהוא, ולא יסמוך על היתרים שאין בהם ממש, אלא כל הבא לפיו יהא בתכלית הכשרות. ואשר שכל מאכליו כשרים בתכלית, רריך לזהר לזרך הברכה לפני האכילה ולאחריה צבונה עצומה, ולכוין צעם הברכה לזרך את ה' מעומק הלב, על שנתן לו מאכל זה לחזק כמו, ויהיה לנגד עיניו לשון הכתוב (ד"ה א טו) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. ועל ידי המאה ברכות שמברך בכל יום, מנייע כמו של הס"מ העולה כמנין מאה (וה"ק מ"ב קפ"ו), ומנייע מאה כמות הקליפה האורצים על האדם בכל יום.

ובעת אכילתו, יכוין שהוא אוכל כדי שימוסף בו כח לתורה ולעבודת הבורא, וכדי להעלות הניצוצות שבמאכליו, ולהשפיע שפע אל הקדושה, ולא למלאות הגחם גופו כולל וסובא חלינה. ולא יאכל

יותר ממה שרריך להברות גופו, ולא יאכל כל שבעו, אלא יניח מעט מכדי שבעו, כנפסק להלכה (רמב"ם הל' דעות פ"ד ה"ב). וגם צמח שרריך לאכול להברות גופו, ימעט תאוותו צמח צמחה אופניים, שלא יאכל דוקא מאכל שמחאה ציומר, ולא צעמה שהוא מתאוה ציומר, אלא לפני זה או אחרי כן, וכן לא ישמה מה שרואה, ובעת שרואה, בן יעשה תמיד נגד טבע גופו ונגד תאוותו, באופן שלא יחלש גופו כל כך, אלא התמעט תאוותו.

ויזכור צעם אכילתו, כי המחאה הגשמית היא רק בקוף צפני אדם, לגבי המחאה האמיתית אשר אפשר לאדם להרגיש כאשר מדבק נפשו בצהבה אל ה', וכמש"א צפיוט אדון הכל 'אמה שמחת לבנו וכל מאותינו וכל טובותינו', ואם בן למה ידבק נפשו במחאה נפולה, ויפריד עצמו מן המחאה האמיתית.

בפרמ צימים אלו, כאשר אנו נכנסים לחודש אדר, אשר עיקר העבודה בחודש הזה הוא, ללחום עם כחו של עמלק, וידוע מספרים הק', כי עיקר כחו של עמלק הוא להפריד בין שמים לארץ, וכמו שכתוב (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק 'מתחת השמים', שתמחה את זכרו בזה שהוא אומר שיש תחת השמים, שבעניינים ארניים אין צו צחינת שמים, ורואה שהאדם לא יאמין שגם בעניינים גשמיים רריך לעבוד את ה', דעה זו רריך האדם למחות מלצו.

ובאשר אכילתו תהיה על דרך זה, יקוים צו הפסוק ואנשי קודש תהיון לי,

וכדברי רש"י הק', אם אתם קדושים 'ארי אתם שלי' כי יושפע עליו באכילתו שפע מצד הקדושה, ויהיה כל כולו לבוש ומרכבה אל הקדושה, והוא מסור כולו ציד ה', וממילא יאיר עליו תמיד אור הקדושה, וירגיש צאמת כי 'אמה שמחת לבנו וכל מאותינו וכל טובותינו', וישתעשע באור ה' המאיר עליו. וכמו שנאמר בסוף פרשה זו, ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר

צעל כרחם, אצל הא מיהא צודאי נלעטרן מחמת עימומס, דהלל הגביחה היא עבעס, ומניעת צעל חי מעבעו לער גדול הוא לו. והשאל, ישראל שהס דדרגת "קדושים" עד שמחמת כן גם דברים שאינם מכווערין צמחות והפכו להישע כמאוסין ומחועצין כלפיהם, גם ענין זו של חשולם הטוב. והשכר תחת העיניו והלר הגרם לבעל חי מחמת חושלת האדם, הוא דבר הכדרש ממי דקאי דדרגה ומעלה רמה של קדושה, ומשה' ולעווינו לגמול לכן להכלבים חשולם זה עקב מה דהוכרחו לשחוק מחרילת לשונם מחמתו, וגם מוצן עכשו מה דכלולים שני הדינים אלו בחד קרא, היות ודין "לכלב חשליכוו אחו" תלוי ונצטע ממה דנקראין ונחשבין אנו "אנשי קדש", ומיושב הכל.

ודגמא לדבר, מה דמלינו שהזכרו הכהנים מלשח נשים זלתי הגוות להס צטורה וצנקיות, וצלקוחתן עוצרים הכהנים על קדושים תהיו (שם כ"א, ו'), אצל כשישראל נושא את אוחן הגשים, לא נחשב הדבר כפגיעה כלל וכלל צמעלת קדושתו. ורק ל"ט מדברי רש"י

ופעתה נוכל להצין ענין חילוק החורה שבר להכלבים עבור דבר של אירע מחמת צחירתם ומחמת רלוס הטוב. דהרי, אה"י מלד הכלבים עלמס לא היתה להס שום ציריה צדרי והס הושחקו

22 קראי חו"ל - 5 תוספת (22) אולם הרמב"ן כחז ח"ל, טעם הכחוש הזה כי עד הגה הזכיר המשפטים והזכיר צדברים המכווערים. ועתה כשצא להתחיל צאיסור המאכל פתח ואמר ואנשי קדש תהיון לי, שראוי הוא שיאכל האדם כל מה שיחי' צו, ואין האסורין צמאכלים רק טהרה צנפש, שחאכל דברים נקיים שלא וילידו טובו וגסות צנפש, על כן אמר ואנשי קדש תהיון לי, כלומר אני חפץ שיהיו אנשי קדש צעבור שיהיו ראויים לי לדבקה צי שאני קדוש, לפיכך לא תגאלו ופשותיכם צאכילת הדברים המתועבים, וכך אמר אל תשקלו את

תקנה	מישה	ספר שמות	אהל
אל תשקצו את נפשותיכם בכל הרע הרשע ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם כי אני ה' אלקיכם, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני, עכ"ל.			
כתב בספר דעת תורה ⁵¹ ח"ל, וזה הענין כן הוא בכל דיני התורה ומצוותיה, שהם בעיקר פירוש הוראה על "ממלכת כהנים וגוי קדוש", - דרכים לקנותם, וזהירות ממפסדיהם, וכו'.			
כשהכלל ישראל אמרו "נעשה ונשמע", לא היתה הקבלה במיוחד על דיניה ומצוותיה של התורה, כי ב"אלה הדברים - לא פחות ולא יותר", טרם נזכרו פרטי הדינים, כי אם רק חפץ ה' בהם - להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש", וע"ז הוא שהיתה קבלתם של "נעשה ונשמע" - להיות "גוי קדוש", ולא שאלו מה כתוב בתורה, כמו אם נשאל לאחד הרוצה אתה להתהוות מיליונר? הלא תיכף ענה יענה - כן ודאי! אעשה ואמסור כל כחי, ללא כל הגבלה, כי אעבור במים ונהרות לא ישטפוני, אך במו אש ולהבה ולא יבערוני, אך ורק למען להתהוות מיליונר! - כשהציע הקב"ה לישראל להיות גוי קדוש, ידעו הישב כי להתהנות איש קדוש, לא בנקל מגיעים לזה, צריכים לעמול ולהתיגע די-קשה, ללא שינה לעיניים, וללא תנומה לעפעפים. תוך קיום כל המצוות והמעשים הקשורים בזה, אבל הכל כדאי! היה להם לישראל ציור באושר הקדושה וההתדבקות בה', פי אלף פעמים יותר מאשר אצלנו במיליונר! כי על כן ודאי ענו כל העם יהודי נעשה ונשמע, עד מות נאהבך עד דכרכת נפשנו! הכל כדאי! - הגה קבלו על עצמך גררי "גוי קדוש" בכלל, ואז נתן הקב"ה להם כל התורה, כל הדינים והמצוות, שהם גררי "גוי קדוש" אשר קבלו על עצמן, וזאת היא התורה לדרגת הקדושה של כל ישראל, קדושה כללית לכל ישראל וישראל, עכ"ל.			

23 ודבריו מוצר, דעטס: אזכרת אכילת הטריפה הוא משום דצאכילתה נולדה גסות צנפש האוכל, ומאצדת ממונ את עדימות נפשו, וזה ימונע ממנו לידבק בשכינה, ומחמת כן הזכיר הכחוש שחאל רק מן הדברים הנקיים כדי שנהי' צדרגת הטרה ונהי' ראויין לידבק צו יתצרך, ולא צאכילת הדברים המתועבים גורם האדם שיגיע אליו הטוב כמו שמשמע מרש"י, אלא שפשוט לא יהי' האדם צדרגה של טהרה ולא תשחיק אליו המעלה של קדושה הכדרשת לקיום מלות "צו תדבק" (דברים י" ב.).

ומשמע מדברי הרמב"ן דאין מאכל הטריפה גרוע כשאר מאכלות אסורות, דהרי שאר מאכלות האסורות נלעווינו להתרחק מהן בצאזכרה פשוטה וצחור דבר הכדרש ממי שהוא צדרגת יהודי לחוד, כשאר מלות התורה, משום דאיסורי מאכלות הללו מכווערין כן ומולדין צנו כיטור צנפש, מה שאין כן הטריפה, דמזכר בצאזכרתה טעם "ואנשי קדש תהיון לי", ומשמע דיותר מעולה ויותר עדינה היא, ורק מחמת היותו קדושים נלעווינו ליפרד ממנה צדדי שלא יחסר מאחתו מעלת הקדושה, ונהי' ראויין לידבק צו יתצרך ולהשיג מעלותי הרמים של שלימות הטרה והעדינות, ומצלעדי זה הטעם לא היינו מוצהרים עלי'.

דעת	ספר שמות	פניני	רו
בראשו, ולא יכאב לו ולא ירגיש אם יפצע קשה ידו או רגלו, כי דרך חייו של אדם תמיד לשמור את כל גופו, ובחליו של כל אבר ואבר ירגיש את עצמו כולו כואב וחולה, כך הוא אדם מקושר עם בוראו וקונו והוא קדוש, עליו לדאוג לקדושת שם ה', וזהו פירוש אנשי קדוש תהיון לי - לשמי, כי בהיות האדם מקושר עם רצון ה' כואב הוא לשלימות ותקונו כל הבריאה, וועיין שעי"ד "תמים תהיה עם ה' אלקיך".			

כ"ב ל'. ואנשי קדש תהיון לי וגו'.

פירש"י: אם אתם קדושים ופרושים וכו' הרי אתם שלי ואם לאו אינכם שלי. ועוד נראה לי לפרש בזה, שהכתוב מזהירנו שאם יאמר אדם קדוש אני, ודי לי כמה שאני קדוש, אמר הכתוב: אף בהיותכם אנשי קדוש עליכם לדאוג

באשר נוגע לקדושת שמי, כי בכלל לא יתכן לבן ישראל קדוש - אשר כחו גדול להאציל מרוחו וחכמתו על אחרים - לעשות הבדל בין העבודה להשלמת עצמו ולעבודתו לתועלת הרבים, כי שאיפתו ומגמתו צריך להיות מכוונות לתכלית הבריאה, ומקושרת עם רצון הבורא ברוך הוא, כמו שנאמר (ישעיה מג-ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתו, וכשם שלעולם לא ראינו שיעשה אדם הבדל בדברים הנוגעים לעצמו וגופו שיקפיד רק אם יחלה

שעורי דעת מב

28 הגה אם שאלתם מכוונת בנוגע לדרך העבודה של האדם בכלל, אם צריך האדם לעבוד במסירות יתירה לתועלת נפשו ורוממות רוחו ולא ישתדל להשפיע מרוחו על אחרים; או שצריך הוא להיות מסור בכל כחותיו לפעול למען קדושת שמו ויתברך ולפרסם בין יושבי תבל את תרות ה', אמנתו ומצוותיו - נתבונינ נא ונראה, האם יש מקום לשאלה כזו בענינים גשמיים, השאל איש

והנה האיש אשר הגיע למעלה גדולה, שהכרותיו נשתרשו עמוק בפנים נפשו, ונשמתו — שאיפתו ומגמתו — מכוונת לתכלית הבריאה ומקושרת עם רצון הבורא ברוך הוא. עליו נאמר: "תמים תהיה עם ה' אלקיך" כלומר, שלמותך תהיה רק ביחד עם ה' אלקיך, תרגיש עצמך תמים ושלם רק בהדבק עם רצון ה' ותכלית כוונתו בבריאה. גם כל הנברא ברצונו של מי שאמר והיה העולם צריך לתפוס מקום בכל נפשו, ולהתמזג אתו יחד "לאני" אחד המתדבק בכיבוש בשכינה, ואז תהיה תמימותך ושלמותך עם ה' אלקיך."

(אבות פ"ב) וכלל זה הדרו חז"ל לכל המון בית ישראל שלא יבחנו בין מצוה למצוה להזניח ח"ו איזו מצוה מפני שאינם יודעים מתן שכרם אולם לזה האיש התמים עם ה' אלקיו לא יתכן כלל שיפריד בין המצוות, ל"י כל מגרעת תכאב לו והכל מורגש כחלק מעצמו ובשרו, לבו ונפשו. ואם באברי הגוף שאינם ה"אני" העיקרי של האדם, כולם חשובים ויקרים לו כאחד — בדברים רוחניים, הנאחזים ומאוגדים בפנימיות נשמתו של האדם לתכלית נצחית אחת עאכ"כ שאת הכל ירגיש וכל דבר ימצא את הדרו בנפשו לתור ולדרוש את הטוב והמועיל לתכלית האמת בכל מקום שהוא. ולא יוכל להעלים עינו מכל הסרון ומגרעת אשר יהיה בעולם. אם אחרים עוברים על רצונו יתברך ופוגמים בזה את העולם — מכאובו הוא, עלבון האמת — עלבון הוא, ומכל דבר שהוא נגד רצון ה' — הוא יסבול וגם אלה בני האדם הרחוקים מדעת אמת והולכים בחשך, גם הם קרובים אליו, כי אף הם חלק מבחיר היצירה ומכלל הבריאה שנבראה לתכלית הנצח, שהוא

עצמו חלק בלתי נפרד ממנו; וכשהם אומללים, אויבי דרך כאבו נעכר, כי בנפשו הוא שבני האדם, שהם עצם מעצמו וחלק מנשמתו, יכירו וידעו את האמת הנצחית המאורגה בכל נימי נפשו, ומאוחדה עם כל מהותו ונשמתו. אכן חילוני הוא נשא ומכאובו סבלם ואנחנו חשבונוהו נגוע מוכה אלקים ומעונה והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו" וגו' (ישעי' נ"ג).

הנביא מתאר לפנינו את גואלנו, משיח צדקנו). ראינוהו נגוע מוכה אלקים ומעונה אבל באמת לא יחסר לו אלא שלומנו, שלום עמו; כי "חילוני הוא נשא ומכאובו סבלם, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו", כי כל החסר בשלמות הבריאה וכל מכאובי בני האדם כאבו הוא ועל פשעיהם נפשו עליו תאבל. ובהיות האדם מקושר עם רצון ה' דואג הוא לשלמות ותקון כל הבריאה כולה, שש ושמה בנצחון האמת ומפלת השקר, כי אין קץ לדרישת נפשו שהצדק ישרור בעולם ורצון ה' ישלט בכל.

ולכן אם יחכה האדם; עד אשר יגיע למעלת השלמות לא יבא לידי מעשים ופעולות לעולם, ואעפ"י שנאמר "התקוששו וקושו" ואמרו חז"ל "קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים (ב"מ ק"ז) אין הכוונה בזה שלא ישתדל להשפיע על אחרים עד שיגיע לתכלית השלמות ורק אז יקשט את אחרים כי אם לזאת יחכה לא ימלא תעודתו זאת לעולם ואדרבה כל כמה שיגדל ימצא עוד יותר מגרעות וחסרונות בעצמו הדורשים תקון ושפור; אלא נאמר בזה כי יכון ויתאים את הקשוט לאחרים לרגשותיו ולשאיפותיו הוא וההשפעה על אחרים תהא שופעת מנפשו כתולדה מקשוט עצמו.

לכן אם רק מרגיש האדם, כל אחד לפי מדרגתו, שאיפה לטוב ואהבת האמת וכבר זכה לאינו הכרה נכונה, בה במדה שהוא מצא לעצמו מן האמת ושואף ועמל לקבוע את דרכו על פיה, באותה מדה עליו לשתף באשרו את אחרים ולהאיר עיניהם מאותו האור המזהיר לפניו. ומה גם אם זכה שיהי' לו מורה דרך המלמדו ועוזרו ללכת בדרך הטוב והמועיל, ודאי שהחובה עליו לזכות את אחרים, להראותם את הדרך המובילה אותם לאשרם ולהעניק אותם מאותו האוצר של דעת ה' ותורתו אשר הגיע אליו.

36 206 / IT'S NEVER TOO LITTLE, IT'S NEVER TOO LATE, IT'S NEVER ENOUGH

Commenting on the words *Ve'ahavta eis Hashem Elokecha, Sifri* states, "*Ahavelihu al habriyos* — make Hashem beloved by others." If it seems that my earlier comparison of love of Hashem to love of our children or spouses was irreverent, listen to the way the Rambam explains this *Sifri*: "Just as one who loves a person will want others to be as enamored with him or her, so too, one who truly loves Hashem will want others to love Him as well."

מעולם, מנקודת ההשקפה החמרית, איזו דרך טובה וישרה לפניו, אם להיות חנוני פעוט, הקונה מעט סחורה בסכום קטן ומוכרה בריוח מצער, או ליסד בית חרשת גדול המכניס ריוח לאלפים? הלא אם יש לו ההון הדרוש והמקום המוכשר לזה ודאי טוב וכשר לפניו להיות בעל בית חרשת גדול ואיש עשיר מלהיות חנוני פעוט מרויח פרוטות.

כאלה — העוסקים תמיד לזכות את אחרים במצוות, לגרום למי שהוא שישמע קדיש או קדושה, להביא איש מן השוק להתפלל תפלה בצביון וכהנה רבות, ובדאי אין לשער את גדל השכר הנועד לזה המזכה את אחרים במצוות הבורא ועבודתו ואין להעריך את גדל טובו, אולם ראוי שיתבונן אולי טוב לפניו שישתדל להתעלות יותר בעצמו — לפי ערך כחותיו וכשרונותיו — בדרך ה' ומצוותיו, לחשוב יותר את דרכיו ולהזהר מלהכשל ח"ו באיזה חטא ועון; כי בהיותו עסוק תמיד לזכות את הרבים, הנהו נמצא בהכרת בני"א המפריעים אותו מליחד את מחשבתו לעבודת הבורא ואינו פנוי להיות מסור, במדה מרובה, לתועלת נפשו ומבטל מן התורה והעבודה, ואפשר כי טוב לפניו לשקוד על הקנת נפשו הוא ולרכו את השתדלותו ומסירותו להיות בעצמו זחיר במצוות וזריז בעבודת ה' יותר מאשר זוכה את אחרים שהם יעשו מצוות על ידו, אבל לא כן האיש אשר זכה להכרות אמת והבנה בתורה על פי אמתות דרכה, ואשר הגיע במעלות נפשו להתבונן בדרכי ההשגחה להרגיש אמונת ה' וליראה אותו ומה גם אם יש עוד בכחו להשפיע על אחרים, לנטוע בלבבות בני אדם אמונת הבורא יתברך ולהורותם את דרך החיים הנכונה, להאיר עיני ההולכים בחושך

ללמד אותם דעת ולקרנם לתורה, ויש לו האמץ ללחום מלחמת ה' ולהגן, לפי יכולתו, על האמת העלובה למען יתקדש שם שמים בעולם, היוכל איש כזה לשאול הטוב וכשר לפניו להיות מסור רק לעניניו הרוחניים הנוגעים לו לעצמו, להיות בבחינת חנוני הקונה סחורתו בדגרים ומרויח פרוטות, או שיהיה בבחינת בעל חרשת גדול משתכר לאלפים? הלא זה האיש שבכחו לפעול על אחרים בהכרת האמת, לפקח עיני עורים ולנטוע בלבבות בני-האדם את האמונה בטהרה וחיה, לא נוכל לכונוהו בשם סרסור, כי כל מה שפועל ומשפיע על אחרים הלא תוצאותיה המה, שהוא מפיץ בין יושבי תבל וכל מה שהם מתעלים על ידו רכושו הוא שנתרבה ורוחיו הם אשר אין שיעור וערך למו. כי בזה שפעל והשפיע על אחרים בתורה, חכמה, אמונה ודעת, רוחו הוא החי בהם והכרותיו ושאיפותיו פועלים גם לעולם. משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו" (אבות פ"ה) לא רק סרסר משה את התורה לישראל אלא נתן להם מרוח, מלבו ומחכמותיו, ברוחו החיה את נפשות בני האדם ובאורו האיר את דרכם וכל המעלות והזכויות של הרבים תלויות בו, הוא העלה אותם ורוממם ורוחו חי ושוורר בהם."

ומלבד זה שנתבאר כי כדאי וראוי לאיש המעלה לבחור בדרך זו לזכות את הרבים ולזכות עמהם יחד, הנה בכלל לא יתכן לבן ישראל אשר שאר רוח לו וכחו גדול להאציל מרוחו וחכמתו על אחרים לתת תחומין בין העבודה להשלמת עצמו או לתועלת הרבים, ואי אפשר שיפריד בין שתי הדרכים ויבחר באחת מהם; כי כל מה שהאדם עומד במעלה יותר גדולה, קרוב הוא יותר לשרשי הדברים ומתאחדים אצלו כל עניני העולם המובדלים ומפרידים לעצם אחד מתקרב הוא למקור האחדות... ישנם אנשים המקפידים על יופי רהיטי ביתם וכלי תשמישם, אבל לא יקפידו על תלבתם מלכת קרועים, לבושי בלאות, וישנם המקפידים על לבושיהם ועדי בגדיהם אבל לא ישימו לב ליופי כלי ביתם, וכמו נזכר לראות בעניני הרוח; יש אשר יהי' האדם זחיר במצוות — לפי מדת הבנתו — אבל לא יקפיד על כבוד שמים ולא אכפת לו אם אחרים אינם הולכים בדרך ה' וישנם אנשים שאינם מדקדקים כל כך במצוות — מפני כח היצר השורר בהם — אבל מתעסקים בהם בכבוד שמים ודואגים שאחרים ילכו בדרך התורה והמצוה — האחרונים מרובים על הראשונים — אבל מעולם לא ראינו שיעשה האדם הבלד בין הדברים הנוגעים לעצמו ובשרו, שיקפיד רק אם יחוש בראשו אבל אם יכאב לבבו לא יצטער ולא יצר לו או שיקפיד וידאג אם יחלה באלה אבל לא יחוש ולא ירגיש אם יפצע את ידו, ואם בשעת הסכנה יתן עור בעד עור וישמור ביותר את האברים שהנשמה תלויה בהם, אבל בדרך חזיו תמיד ישמור את כל גופו, כל אבריו יחד, ובחליו של כל אבר ואבר ירגיש את עצמו כלו כואב וחולה.

Who is the prime example of a person who loved Hashem so much that he spent his life sharing his love of Hashem with others? The Rambam concludes that we should follow the teaching of the Sifri and make Hashem beloved by others, "Like Avraham, our forefather — as the Torah states, 'And the souls that they made in Charan.'" [These souls were the people who were taught by Avraham and Sarah to recognize Hashem, serve Him, and love Him.]

פרש"י ממכילתא, דבאמת כל הנאות מותר בטריפה, א"כ מה תלמוד לומר לכלב, למדך הכתוב שאין הקב"ה מקפח שכר כל ברי', שנאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו, אמר הקב"ה תנו לו שכרו עכ"ל. ופרשו המפרשים, דכיון דאיתא (בב"ק ס:) מלאך המות בעיר כלבים צועקים, וכאן לא צעקו, ע"כ מגיע להם שכר, והיינו דע"י שאם היו צועקים היו גם ישראל בא לידי פחד מות, ולכן יש להם שכר. ולי זה אינו מוכן דע"י גיעה להם שכר כזה, וגם הלא בכל אופן היתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וכמהו לא תוסיף, א"כ מאי איכפת לנו אם יצעקו גם הכלבים. והנראה לי בזה הוא, דהא דלכל בני" לא יחרץ כלב, לא נאמר בשעה שבאה מכות בכורות בחצות לילה, אלא הפסוק נאמר בשעה שמשוה התרה לפרעה על מכת בכורות, וגיבא לו שיהי צעקה גדולה כנ"ל, ולכל בני" לא יחרץ, והוסיף "למען תדעון אשר יפלה ד' בין מצרים ובין ישראל", א"כ התנה משה עם הכלבים שלא יצעקו, והיינו משום דהי' צעקה גדולה, ולא הבחינו המצריים על הנעשה בישראל, אבל כשראו שהכלבים שותקין ידעו מהתראת משה אשר יפלה ד' בין מצרים ובין ישראל, ולכן מגיע להם שכר לכלבים שהי' להם חלק בקדו"ש, וע"כ יזכו גם לחלק בין בשר כשר

קד שמון פרשת משפטים הטוב

הרי לפנינו שמה שכרתו ברית לגמול חסד חשוב בעיני הקב"ה יותר ממאה מצוות, והנה מצינו שאמרו (שבת קל"ג, ב') עה"כ: זה אלי ואנוהו — הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום, ואפשר לומר שהכונה היא לא רק בעיני הגוף, אלא גם בעיני הנפש, והיינו לחוס ולרחם על אלו שנדחו והתרחקו מתורה ומצוות, ונוכל לרמוז כמ"ש (במדבר רבה פ"א) עה"כ: ויחנך, יתן בכם דעת שתהיו חוננים זה את זה, ומרחמים זה את זה, כי זה שאמרו: יתן בכם דעת, כיוונג נרחמים על המצב הרוחני שבו נמצא האדם מישראל, ולכן נקטו "דעת" דייקא.

וכעת יבואר הכתוב שלפנינו, כי אמרו (חולין ס"ה, א') בהמה המקשה לילך והוציא העובר את ידו והחזירו מותר באכילה, ובגמ' (שם) ואבר עצמו אסור, מ"ט דאמר קרא: ובשר בשדה טריפה לא תאכלו, כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר, נמצא שמה שאמר הכתוב טריפה הוא לאו דוקא, אלא שגם בשר שיצא חוץ למחיצתו נכלל בזה.

וביותר כמ"ש (זבחים פ"ב א') שלמדו מפסוק זה בשר קדשים שיצא חוץ

למחיצתו פסול, כי כל אחד מישראל הוא בבחינת "קדשים", כמ"ש (ירמיה ב', ג') קודש ישראל לה, וכן בש"ס כ"מ "ישראל — קדושים הם" (חולין ז', ב'). ונוכל לרמוז דבריהם על פי מ"ש בוה"ק (ח"ב — קכ"א, א') בפסוק זה: בקדמתא אמר להון: ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, לא אעדי רחימותא סגיאה מנהון עד דקרא לון וגוי קדוש דאיהו יתרי, לא אעדי רחימותא מנהון עד דקרא לון (דברים י"ד, ב') כי עם קדוש אתה, לא אעדי רחימותא מנהון עד דקרא לון: ואנשי קודש תהיון לי, דאיהו יתרי מכולא, וכן אמרו (שם ח"ג — צ"ד, ב') קודש — מלה בגרמיה הוא, והיינו "קודש" מורה היותו עם הקדושה ומקור לה נמצא ש"אנשי קודש" היא המדרגה הנעלית ביותר, וזה שאמר הכתוב ואנשי קודש תהיון לי, כלומר בדרגא עילאה יתיר מכולא, אבל בתנאי "שלא יצא חוץ למחיצתו" הנרמז ב"ובשר בשדה וגו'" — שתשמרו: שלא תוציאו ח"ו אפילו אחד מישראל ממחיצתו — מהתחברות עם הכלל, ולא תדברו לשון הרע על ישראל, כי באם לא תשמרן ותכשלו בלשון הרע, אזי "לכלב תשליכון אותו" היינו שהוא כמו טריפה.

לתת פרשת משפטים עליון שצה

על מה הכרת הטוב? היות וטבע הכלבים לנבוח כמבואר בגמ' (ב"ק ס) "כלבים בוכים, מלאך המות בא לעיר, כלבים משחקים, אליהו הנביא בא לעיר" הכלב ניחון בחוש טבעי לנבוח כשמלאך המות נמצא בעיר ובעת מכת בכורות, עשה הקב"ה נס שהקהה חוש זה והכלבים לא חרצו לשונם כדי שלא להקהות ולהמעיט את רושם הנס וכמו כן נעשה נס שבתוך רבבות בני ישראל לא מת אפילו אחד, גם אלו שהגיע זמנם למות, כי אילו היה מת אחד מישראל, כבר היה זה מגרע במשהו שבמשהו מהנס, גם אם הנס גדול ועצום שכל בכורי מצרים מתו.

היה הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל משגיח ישיבת פוניבז' עומד ומתבונן, הרי מכת בכורות היתה שיא ופסגת מכות מצרים, בהם ראו כולם בחוש את גילוי השכינה, כאשר לא היה בית אחד בכל מצרים שלא היה בו מות, כמה היה מגרע מעוצמת הנס ומפחית את הקידוש השם הגדול אם הכלבים היו נובחים, בפרט, הלא התנהגותם של הכלבים לא נבעה מכת הבחירה, אלא שהשי"ת שינה את טבעם שלא ינבחו, אם כן מדוע מגיע להם הכרת הטוב נצחית על כך?

אלא, כיון שעל ידם ובאמצעותם נעשה נס זה שלא נתמעט משהו שבמשהו מגילוי שכינה, לכן נצטוינו שלא לקפח את שכרם, ולנצח נצחים להשליך להם את בשר הנבלה. ללמדנו עד כמה החובה להכיר טובה עבור כל טובה שקיבלנו, אפילו אם באה רק בדרך אגב ובלי התאמצות ובחירה, בכל זאת אין זה פוטר מחובת הכרת הטוב.

שפתי חיים - מידות ח"א עמ' ס"א

נתיבות 40 משפטים שלום קעז

די באומר ואתם תהיו ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלא הכוונה ואתם תהיו לי, אם רצונכם להיות שלי עליכם להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש, או תהיין של. ובפי' ממלכת כהנים נאמרו כמה פירושים, ורש"י מפרש, כהנים שרים. והיינו, כי הקב"ה בחר בישראל להיות העם הנבחר, ואמר להם ואתם תהיין לי ממלכת כהנים, מבחר האנושיות, אנשי רום המעלה שאין להם שייכות לדברים פחותים ושפלים.

וגוי קדוש. על הקדושה הוזהרו ישראל פעמים רבות מאד, כמו שמצינו בתורה הרבה ציוויים על קדושים תהיו, והתקדשתם והייתם קדושים, ובפרשת קדושים בלבד נאמרו ג' אוהרות על הקדושה. שבאמת הרי זה לא אמור על מצוות שחיובן מפורש בתורה אלא על קדש עצמך במותר לך, אך התורה מזהירה על כך פעמים הרבה, כי ענין קדושה הוא כתנאי שהתנג הקב"ה עם ישראל, שאימתי אתם תהיו לי, כשתהיין ממלכת כהנים מבחר האנושיות וגוי קדוש, או תהיו שלי. אצל יהודי הקדושה היא תנאי לעצם מהות היהדות, שהיא לפי ערך המהות של קדושה שיש בו.

והנה באזהרות הרבות על הקדושה אנו מוצאים בסיומם, כי קדוש אני ה' אלקיכם או כי אני ה' אלקיכם. וכמו בפר' שמיני שנאמר ב"פ כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני וגו'. ובכל המקומות בפר' קדושים שכל אחד מהם כנגד ענין מיוחד, נאמר לאחר כל ציווי כי קדוש אני ה"א או כי אני ה"א. ומשמע שזהו הטעם לקדושים תהיין. והענין בזה ע"פ מד"א בספח"ק כי תכלית התורה ותכלית עבודת ה' היא שיהודי יגיע לדבקות בהש"ת, וכל תרי"ג המצוות המה תרי"ג עיטין כלשון הוזה"ק להגיע לקיים מצות וכו' תדבק. וזהו ב' כל הפסוקים שנאמרו על הקדושה, כי קדוש אני ה"א, כשאתם קדושים אתם שלי, כי ענין הדבקות בה' תלוי בעיקר במדה של קדושה, כי קדוש אני ה' אלקיכם ואינכם יכולים להתדבק בי אלא אם כן גם אתם תתקדשו והייתם קדושים.

42 ובמק"א הבאנו מש"כ בספר שומר אמונים הקדמון (הקדמה ב,ג), בנוגע לעוסקים בתורת הנסתר, שלא ימשו מפייהם תרי קראי דכתיבין בתורה, פסוק ועשית הישר והטוב בעיני ה', ופסוק קדושים תהיין. שלאחר כל תרי"ג המצוות שנאמרו בתורה, נאמרו עוד ב' פסוקים אלו הכוללים ענינים שלא צותה עליהם התורה בפירוש. ועשית הישר והטוב בעיני ה' הוא בענינים שבין אדם לחבירו, שיתנהג בזה לפנים משורת הדין אפילו בדברים שאין עליהם ציוויים מפורשים. וקדושים תהיין דהיינו קדש עצמך במותר, שיתקדש גם בענינים שלא נאסרו

בתורה. ובי' הדברים, שיהודי הרוצה להתעלות למדרגה גבוהה בעבודת ה' דהיינו להיות דבוק בה', עליו לאחוז בב' ענינים אלו המביאים יהודי להיות דבוק בה'. ענין ועשית הישר והטוב בעיני ה' הוא כמשאחז"ל (אבות ג) כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, שלכאורה מה השייכות בין זל"י, ואיך זוכה למדרגה כה גבוהה שרוח המקום נוחה הימנו מזה שרוח הבריות נוחה הימנו. אלא שכל שרוח הבריות נוחה הימנו היינו שמקיים ועשית הישר והטוב בעיני ה', ועי"ז מגיע להיות דבוק בה', שזהו פ"י רוח המקום נוחה הימנו. כי הקב"ה הוא מקור הישר והטוב, ומי שלקוי בזה שאין רוח הבריות נוחה הימנו איננו יכול להיות דבוק בה'. וכן מצות קדושים תהיין מביאה יהודי לדבקות בה', כי קדוש אני ה' אלקיכם, כאמור, ולכן רק עי"ז שקדושים תהיין תגיעו להיות דבקים בהש"ת. וזהו מש"כ השומר אמונים שהרוצה להתעלות בדרכי ה' יקיים ב' פסוקים אלו, שנאמרו אמנם לגבי ענינים שאין עליהם ציוויים מפורשים, אבל כלולים בהם הרבה ענינים. והכלל בכל זה הוא כמ"ד הייטב בעיני ה', שבכל פעולה שעושה ישקול הייטב בעיני ה', שיהודי הרוצה להגיע להיות דבוק בה' עליו לשקול את כל מעשיו ופעולותיו הייטב בעיני ה'. ועי"י מדה זו של קדושה מגיע יהודי לדבקות בה', כשאתם קדושים אתם שלי.

43 ומשמעות האזהרות הרבות שהקב"ה מזהיר את ישראל על הקדושה, הוא כמאמר מרן הס"ק מסלונים זי"ע עה"פ מוסר ה' בני אל תמאס, מוסר ה', המוסר שהש"ת אומר ליהודי הוא: בני, הרי בני אתה בן המלך, אל תמאס, אל תמאס עצמך בדברי מיאוס שאינם יאים לבן מלך. יש דברים שלגבי אדם פשוט

אינם נחשבים לעבירה, אבל אצל בן המלך למיאוס יחשבו. וזאת אומר הקב"ה ליהודי, הרי בן המלך הנך, אל תמאס עצמך במה שהוא היפך הקדושה, שכל אלו הדברים המרחיקים מהש"ת אינם מתאימים לבן המלך. ומוסר ה' הזה אומר לכל יהודי באשר הוא. כמו שמצינו שדבר ה' הראשון ששלח לומר לפרעה "בני בכורי ישראל" היה בעת שישראל היו משוקעים אז במ"ט שערי טומאה, ובמצב שפל של

בית עבדים, כי יהודי בכל מצב שנמצא הוא בן המלך, ותמיד מוסר ה' אליו בני אל תמאס, לכן הוזהרה תורה כ"כ על הקדושה, והתקדשתם והייתם קדושים, כי יהודי צריך להיות מבחר האנושיות, ורק מה שמקרב אל הש"ת שייך אליו, וכל מה שמרחיקו מהשורש הוא לו לעבירה. והטעם למה לא פירשה התוה"ק בענין הקדושה מה לעשות ומה לא לעשות, מפני שענין זה משתנה אצל כל אחד לפי השגתו ולפי מדרגותיו, כמה הוא מרגיש שהוא בן המלך.

44 וי"ל בזה עוד דמשמעות דברי המכילתא, כשאתם קדושים הרי אתם שלי, שזה כתנאי שלפי ערך התקדשותו של יהודי בקדושה יתירה כך הוא זוכה לתהיין שלי. והענין כי הקב"ה נותן ליהודי מדה כנגד מדה. אם מקדש עצמו רק באסור לו, שהוא מחמת היראה, נותן לו הקב"ה שכרו ג"כ רק ביראה. אבל אם יהודי מקדש עצמו במותר לו שזה בא מתוך אהבה, שעיקר מחשבתו בכל דבר היא האם זה יהיה לנחת רוח לפני הש"ת אם לאו, ומתרחק מכל מה שמרחיק מהש"ת ועושה רק מה שמקרב אליו ית', אז הקב"ה מחזיר לו מדה כנגד מדה שתהיין לי, כשאתם קדושים הרי אתם שלי. כי קדש עצמך במותר מקיים יהודי מתוך אהבה ולא מיראה, ועי"כ כשאתם אנשי קודש גם הקב"ה מחזיר לכם אהבה בבחי' שתהיין לי שלי, דבקים בה' אלקיכם.

איש אשר ידבנו לבו, שמשקיע רצון לבו בנתינתו, אז הקב"ה משיב על זה ב"הרי אתם שלי" ומשרה שכניתו בישראל. ובנין בית המקדש היה מהרעותא דלבא של ישראל, שמוזה נבנתה והומשכה הקדושה העילאית של השראת השכינה בביהמ"ק. וזהו ויקחו לי, כשאתם נודבים את לבכם הרי אתם שלי. וכמ"כ ואנשי קודש תהיין לי, כאשר יהודי נותן תשוקת לבו להש"ת ועושה ההיפך מרצונו כרצון ה', אז הקב"ה נותן לו הרי אתם שלי, שנהיה דבוק בהש"ת.

46 והנה מרן אדמו"ר בעל בית אברהם זי"ע אמר כי מה שצדיק אחד יותר גבוה מתכירו הוא מפני שהאמונה יותר בהירה אצלו, דככל שיש לו יותר בהירות באמונה הריהו במדרגה אחרת לגמרי, ומדרגתו של אדם אינה נמדדת רק לפי איך שמתנהג אלא תלויה בעיקרה בהירות האמונה. ועד"י י"ל גם על ענין הקדושה, שככל שאחד יותר גדול במדת הקדושה כך הוא יותר גבוה מהשני, ולפי ערך והתקדשתם כך והייתם קדושים, לפי ערך ההשתדלות כך היא המתנה, דמה שאחד יותר גדול מהשני הוא לפי שעשה השתדלות יותר גדולה ע"כ זכה למתנה יותר גדולה.

מאמר טו/ פרשת משפטים

47 ae ת"ר

הרי לנו מבואר בשורש פרשה זו עומק הישרות ועשיית הטוב הטמונים במשפטי התורה - כמה מופלא ומבהיל עומק הרגישות הנדרשת מאתנו בחיוב לעשות הטוב והישר לפנינו. כך בדיני הנהגת האדם עם עבדו ואמתו ובמצות העוד, עיקר המצוה ותכליתה הוא קיום הטוב והישר בעיני ה' לנהוג בכבוד עם חברו גם אם מדובר באדם שפל. וכך בכל דיני ומשפטי התורה בהם יש ללמוד ולהעמיק חקר אחרי התכלית המבוקשת - עשיית הטוב והישר בעיני ה', ולהגיע מתוך למדנות והתעמקות זו לידי הנהגה נכונה בדרכי ה' בכל תחומי החיים, הן בדיני הממונות והמקח וממכר והן בכל משאו ומתנו עם חבריו, עד שייכנס בזה הפשרה ולפנים משורת הדין ויהא פרקו נאה ודיבורו בנחת עם הבריות ויקרא בכל ענין תם וישר" (לשון הרמב"ן דברים ו, יח).

עשיית הטוב והישר - ביסודן של פרשיות נוספות בתורה

ד. גם בהמשך הפרשה נוכל למצוא דוגמאות לעומק הישרות והטוב הטמון במשפטי התורה.

"ואנשי קדש תהיין לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשלכון אתו" (לחן כב, ט). גם כאן כאשר נבוא לשמוע לקול ה' - לחבין ולהתעמק בישרות והטוב הטמונים במצוה זו, הרי הם לפנינו: "מאחר שהכלב מסר נפשו על הטרפה כשלא הזאב לטרפה לא תהיה כפוי טובה כנגדו, שכשיהיה לך טרפה שתשליכנה אליו בשכר ששמרה עד עתה שלא נטרפה וגם שומר עוד האחרות, כי כן זרך העולם להעמיד כלבים לשמור הצאן מן הזאבים" (רבותינו בעלי התוספות שם). ומבואר שכדי שלא להיות כפוי טובה גם כלפי כלבים, הרי

שמצות התורה לתת להם הטרפות. וזהו הייטב בעיני ה"י שבנומק מצוה זו.